



WOJEWODA  
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Olsztyn, 13 lipca 2023 r.

PS-VI.431.3.21.2023.ICZ

**Szanowna Pani**  
**Joanna Charyton**  
**Kierownik**  
**Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej**  
**ul. Sportowa 1**  
**82-340 Tolkmicko**

### WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr FK-IV.0030.549.2023 z 7 czerwca 2023 roku zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

1. Iwona Czmochowska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Wioletta Sinkiewicz – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Tolkmicku. Czynności kontrolne rozpoczęto 15 czerwca 2023 r. i zakończono 19 czerwca 2023 r. Zakresem przedmiotowym kontroli objęto planowanie i prowadzenie pracy z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2022, poz. 447 ze zm.), zwanej dalej ustawą wrispz,
- ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1329 ze zm.), zwanej dalej ustawą „Za życiem”.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. MGOPS / Ośrodek / Jednostka – co oznacza: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tolkmicku,
2. Kierownik – co oznacza: Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tolkmicku, panią Joannę Charyton,
3. Regulamin – co oznacza: *Regulamin Organizacyjny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tolkmicku*,
4. asystent – co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie wrispz, zatrudnionego w Ośrodku,
5. plan / plan pracy – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wrispz,
6. ocena – co oznacza: okresową ocenę sytuacji rodziny, o której mowa w art. 15 ust 1 pkt 15 ustawy wrispz,

7. wykaz – co oznacza: wykaz rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, sporządzony przez Jednostkę,
8. Gmina – co oznacza: Miasto i Gminę Tolkmicko.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2022 r. do dnia jej zakończenia, fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Jednostkę. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pani Joanny Charyton – Kierownika MGOPS. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu analizę prowadzonej w Jednostce dokumentacji oraz informacje i wyjaśnienia przekazane przez Kierownika.

Działalność MGOPS w Tolkmicku w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie**.

## **USTALENIA KONTROLI**

### **1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej Jednostki**

W okresie objętym kontrolą Ośrodek działał na podstawie:

- *Regulaminu Organizacyjnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tolkmicku*, wprowadzonego Zarządzeniem Nr 2/2020 Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tolkmicku z dnia 3 lutego 2020 r., ze zmianami z dnia 01.09.2020 r., 02.07.2021 r., 24.11.2021 r., 04.01.2022 r., 22.02.2022 r., 01.04.2022 r., 30.06.2022 r., 18.08.2022 r., 20.09.2022 r., 16.11.2022 r. **/akta kontroli str. 1-32/**.
- *Regulaminu Organizacyjnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tolkmicku*, wprowadzonego Zarządzeniem Nr 19/2022 Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tolkmicku z dnia 29.12.2022 r. ze zmianami z dnia 02.03.2023 r. **/akta kontroli str. 33-52/**.

W powyższych dokumentach uwzględniono stanowisko i zadania asystenta rodziny, również te z ustawy „Za życiem”. Kontrolujący nie wnieśli uwag do treści ww. dokumentów organizacyjnych.

W Ośrodku nie obowiązywały dodatkowe formalnie spisane ustalenia, dotyczące pracy asystenta, w tym prowadzonej przez niego dokumentacji.

### **2. Tryb przydzielania asystenta rodziny**

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą na stanowisku asystenta zatrudniona była jedna osoba w oparciu o umowę o pracę **/akta kontroli str. 53/**. Jej kwalifikacje sprawdzono podczas kontroli problemowej Ośrodka, przeprowadzonej przez organ kontroli w dniach 23-25 stycznia 2019 r. (wystąpienie pokontrolne PS-VI.431.1.2.2019.KB z dnia 22 lutego 2019 r.). Stwierdzono wówczas, że spełnia ona wymogi kwalifikacyjne, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1-4 ustawy wripsz.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy wripsz, obowiązującym od 1 lutego 2023 r., asystentem rodziny może być osoba, która nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Zgodnie z art. 7b ustawy wripsz sprawdzenia i potwierdzenia, czy asystenci nie figurują w ww. bazie danych winien dokonać Kierownik Jednostki. Na mocy art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych

ustaw (Dz.U. 2022, poz. 2140), obowiązek ten winien wypełnić w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie zmian do ustawy wrispz, tj. od 1 lutego 2023 r. Z pisemnej informacji Kierownika wynika, że „na dzień 15.06.2023 r. nie złożono wniosku o utworzenie konta użytkownika instytucjonalnego uprawniającego Ośrodek do weryfikacji, czy asystent rodziny figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Jednocześnie informuję, iż niezwłocznie podejmę działania w celu utworzenia w/w konta oraz weryfikacji asystenta” **/akta kontroli str. 54/**.

Kierownik oświadczył, że wynagrodzenie za pracę asystenta finansowane było ze środków własnych Gminy. Jego praca, zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy wrispz, nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy oraz, zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy wrispz, nie prowadził on postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę. Nie wszczęto wobec niego postępowania karnego o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego **/akta kontroli str. 55-57/**.

Z wykazu wynika, że w badanym okresie asystent pracował łącznie z 18 rodzinami, z czego jedna z rodzin zakończyła pracę z asystentem w grudniu 2022 roku, a następnie jedynie ojciec biologiczny od marca 2023 r. podjął ponownie współpracę z asystentem, z uwagi na urlopowanie córki z pieczy zastępczej. Na dzień rozpoczęcia kontroli asystent współpracował z 12 rodzinami. Ustalono, że liczba rodzin, z którymi asystent pracował w tym samym czasie nie przekroczyła 15, co jest zgodne z art. 15 ust. 4 ustawy wrispz.

Spośród tychże rodzin:

- 1 dziecko z 1 rodziny przebywało w pieczy zastępczej,
- z 6 asystent zakończył współpracę w okresie objętym kontrolą,
- 5 objęto działaniami grupy roboczej,
- żadna z rodzin nie była objęta wsparciem asystenta w ramach ustawy „Za życiem” **/akta kontroli str. 58-64/**.

W dacie kontroli w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 1 dziecko. Ustalono, że rodzina, z której dziecko przebywało w pieczy zastępczej „nie wykazywała żadnych zmian w swoim funkcjonowaniu oraz nie czyniła starań w celu powrotu dziecka pod jej opiekę, w związku z czym zakończono współpracę z asystentem”. Jest to rodzina, o której wspomniano powyżej, z której w marcu br. jedynie ojciec podjął ponowną współpracę z asystentem i urlopuje córkę **/akta kontroli str. 64/**.

Kontrolujący poddali szczegółowej analizie dokumentację 8 losowo wybranych rodzin (w wykazie pod poz. 6,7,9,10,11,13,15,16), w tym:

- 5 rodzin, w których praca asystenta trwała nadal, w tym 3 rodzin objętych działaniami grupy roboczej zespołu interdyscyplinarnego,
- 3 rodzin, w których praca asystenta została zakończona, w tym 1 rodziny, z której dziecko umieszczono w pieczy zastępczej oraz 1 4 rodziny objętej działaniami grupy roboczej zespołu interdyscyplinarnego,

Sygnały o tym, że rodzina przeżywa kryzys i wymaga wsparcia pochodziły głównie od pracowników socjalnych (gdyż rodziny te korzystały już wcześniej z innych form wsparcia Ośrodka), a także ze szkół. Stwierdzono, że w przypadku każdej rodziny z chwilą powzięcia informacji o pojawieniu się trudności w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownicy socjalni Ośrodka przeprowadzali wywiad środowiskowy. W kwestionariuszu wywiadu dokonywali analizy sytuacji rodziny i jeżeli wynikało z niej, że

wymaga ona wsparcia asystenta, sporządzali wniosek do Kierownika o jego przydzielenie. Kierownik przydzielał rodzinie asystenta dokonując stosownego wpisu na wniosku pracownika socjalnego oraz dodatkowo na osobnym druku, co potwierdza realizację zapisu art. 11 ustawy wrispz **/akta kontroli str. 65-71/**. We wszystkich poddanych analizie teczkach rodzin znajdowała się także pisemna zgoda rodziny na podjęcie współpracy z asystentem, co potwierdza realizację przez Ośrodek działań zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy wrispz **/akta kontroli str. 72/**.

### **3. Praca z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny**

Asystent na podstawie swoich pierwszych kontaktów z rodziną, uwzględniając jednocześnie informacje zawarte przez pracownika socjalnego w wywiadzie środowiskowym, sporządzał niżej wymienione dokumenty:

- *kartę informacyjną dotyczącą rodziny,*
- *analizę wstępną sytuacji rodziny,*
- *analizę sytuacji zdrowotnej członków rodziny,*
- *analizę sytuacji szkolnej dziecka /akta kontroli str. 73-76/.*

We wszystkich badanych przypadkach dokonano analizy realizowanych przez asystenta zadań pod kątem:

#### **a) opracowania planu pracy z rodziną i jego realizacji**

Zgodnie z art. 15. ust 1 pkt 1 ustawy wrispz do zadań asystenta należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym.

Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy wrispz plan pracy z rodziną powinien obejmować zakres realizowanych działań, mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawierać terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty. Obowiązujące w dacie kontroli plany, poza wskazaniem nazwiska rodziny i adresu jej zamieszkania, zawierały:

- rozpoznanie problemów i potrzeb rodziny,
- uszczegółowienie działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych wraz z terminami realizacji i przewidywanymi efektami (w ujęciu tabelarycznym),
- wskazanie osób włączonych we współpracę,
- wskazanie trudnych sytuacji życiowych / potrzeb rodziny,
- zakładane efekty planowanych działań i prognozę ich efektywności,
- wskazania i wnioski do dalszej pracy z rodziną **/akta kontroli str. 77-85/**.

Każdy badany dokument zawierał datę konsultacji z rodziną oraz konsultacji z pracownikiem socjalnym a także podpisy członków rodziny, będące swoistym potwierdzeniem wspólnej pracy nad tym dokumentem, do czego obliguje art. 15 ust. 1 ustawy. Plany nie zawierały natomiast dat ich sporządzenia, co szczegółowo omówiono z Kierownikiem w ramach bieżącego instruktażu.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy wrispz w przypadku rodzin, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej, plan powinien być opracowany dodatkowo we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i skoordynowany z planem

pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Kontrolujący stwierdzili, że w przypadku 1 rodziny (w wykazie pod poz. 10), dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej z uwagi na brak efektów tej pracy, a tym samym poprawy funkcjonowania rodziny. Po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, rodzice z końcem grudnia 2022 roku rezygnowali z dalszej współpracy z asystentem. W marcu 2023 roku jedynie ojciec podjął ponowną współpracę z asystentem w związku z urlopowaniem córki. Sporządzony dla niego plan pracy zawierał podpis koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, w aktach znajdowała się również kopia planu pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej, co świadczy, iż w Ośrodku skutecznie realizowano zapis art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy wrispz.

Stwierdzono, że asystent swoje zadania realizował co do zasady w miejscu zamieszkania rodziny, nawiązując osobisty kontakt z jej członkami. Przebieg prowadzonej pracy i realizowane działania dokumentował sporządzanych z każdej czynności w *Notatkach służbowych /akta kontroli str. 86-87/*.

W oparciu o przeprowadzoną analizę zespół inspektorów stwierdził, że asystent właściwie planował pracę z rodziną a działania określone były adekwatnie do potrzeb rodziny i występujących w niej trudności opiekuńczo-wychowawczych.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji ustalono, że asystent realizował zadania określone w art. 15 ustawy wrispz, w szczególności koncentrując się na:

- udzielaniu rodzinom pomocy w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, racjonalnego wydatkowania środków pieniężnych, motywowanie do systematycznego wykonywania obowiązków domowych,
- udzielaniu rodzinom pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, wypełnianiu dokumentów, wnioskowaniu o różnego rodzaju pomoc,
- pomocy w poprawie warunków mieszkaniowych, rozwiązywaniu problemów socjalnych, w tym prowadzących do poprawy warunków bytowych,
- udzielaniu rodzinom pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, poprzez prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- działaniach mających na celu poprawę relacji w rodzinie, poprzez wskazywanie wzorów prawidłowej komunikacji, zdrowych zasad w rodzinie, motywowanie do wspólnego spędzania czasu, wskazywaniu konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów natury psychologicznej, w szczególności poprzez motywowanie do skorzystania z pomocy specjalistów i umawianie na wizyty,
- towarzyszeniu rodzinie w sytuacjach trudnych, kryzysowych, udzielanie wsparcia emocjonalnego,
- motywowaniu do walki z nałogami, utrzymania abstynencji, podjęcia i kontynuowania terapii,
- wzmacnianiu aktywności zawodowej i motywowaniu do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

#### **b) dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny**

Asystent, zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15 ustawy wrispz, dokonywał *okresowej oceny sytuacji rodziny* w przypadku każdej rodziny, w terminach określonych w ustawie, tj. nie rzadziej niż co pół roku. Oceny te zaadresowane do Kierownika Ośrodka i zawierały:

- dane członków rodziny (rodziców i dzieci),
- dane asystenta rodziny,
- wskazanie okresu, którego ocena dotyczy oraz datę jej sporządzenia,
- opis funkcjonowania rodziny w okresie objętym oceną,
- opis zrealizowanych działań,
- wskazanie podmiotów zaangażowanych we współpracę z asystentem rodziny,
- opis obszaru zmian, dokonanych we współpracy asystenta z rodziną,
- opis obszaru wymagającego dalszego wsparcia **/akta kontroli str. 88-91/**.

### **c) współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny**

Na podstawie informacji udzielonej przez Kierownika oraz analizy dokumentacji zespół inspektorów stwierdził, że asystent podejmując działania zmierzające do poprawy sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych współpracował z różnymi podmiotami, w tym działającymi na rzecz rodzin i ich dzieci, takimi jak:

- szkoły podstawowe/szkoły ponadpodstawowe /specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze / internaty - współpraca w zakresie uzyskiwania przez asystenta informacji na temat sytuacji szkolnej dzieci,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Zakątek” w Pastęku – współpraca w zakresie wymiany informacji na temat rodziny i dziecka, udział w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej,
- Zespół Interdyscyplinarny – współpraca polegająca na uczestnictwie asystenta w posiedzeniach i pracy Zespołu,
- Placówki służby zdrowia w Olsztynie, Elblągu, Pogroździu, Tolkmicku oraz w Gdańsku – współpraca polegająca na uzyskiwaniu przez asystenta informacji na temat sytuacji zdrowotnej członków rodziny,
- Kuratorzy sądowi zawodowi i społeczni – współpraca z kuratorami w zakresie wymiany informacji na temat rodzin objętych nadzorem kuratora, udział asystenta w posiedzeniach sądu dotyczących rodziny,
- Komenda Miejska Policji w Elblągu oraz dzielnicowi - współpraca w zakresie składania zeznań wyjaśniających oraz wymiany informacji na temat rodzin objętych wsparciem asystenta,
- Świetlice wiejskie w Suchaczu i Pagórkach – rozmowy na temat funkcjonowania dzieci podopiecznych podczas zajęć **/akta kontroli str. 92-93/**.

Działania podejmowane w ramach prowadzonej współpracy z ww. podmiotami asystent odnotowywał w prowadzonej przez siebie dokumentacji. Na podstawie badanej dokumentacji (rodziny w wykazie pod poz. 6, 10,11) stwierdzono, że asystent współpracował z grupą roboczą zespołu interdyscyplinarnego, do czego obliguje art. 15 ust. 1 pkt 19 ustawy wrispz, co odnotowywał w prowadzonych notatkach służbowych **/akta kontroli str. 86-87/**.

### **d) monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy**

Ustalono, że gdy zasadne było zakończenie pracy z rodziną asystent sporządzał *Wniosek o zakończenie pomocy w formie asystenta rodziny*, w której uzasadniał dlaczego wskazane jest zakończenie z nią pracy. Następnie asystent wnioskował do Kierownika o zakończenie objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny. Kierownik dokonywał pisemnej akceptacji na druku

*Decyzji kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tolkmicku /akta kontroli str. 94-97/.*

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy wrispz do obowiązków asystenta należy monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu z nią pracy.

Na podstawie analizy dokumentacji 3 rodzin z wykazu pod pozycją 6,9,10, z którymi asystent zakończył współpracę ustalono, że:

- w przypadku 2 rodzin (w wykazie pod poz. 6 i 9) asystent zakończył z nimi współpracę z powodu zrealizowania planu pracy i poprawy ich funkcjonowania. Asystent monitorował przez okres 3 miesięcy ich sytuację, sporządzając z podejmowanych w tym zakresie czynności notatki służbowe,
- w przypadku 1 rodziny (w wykazie pod poz. 10) dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej, a rodzina biologiczna wykazywała brak współpracy z asystentem.

#### **4. Uwagi i wnioski**

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych wnioskować można, że asystent udzielał rodzinom wsparcia adekwatnie do rozpoznanych potrzeb oraz stosował różnorodne metody pracy z rodzinami, w celu uzyskania jak najlepszych efektów pracy służącej poprawie ich sytuacji. Aktywnie współpracował z innymi podmiotami, w tym realizującymi pracę na rzecz rodziny i dziecka, dokumentując podejmowane w tym zakresie działania. Nie wniesiono uwag do sposobu realizacji zadań asystenta.

**W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w obszarze objętym kontrolą, nie wydaje się zaleceń.**

Zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz. 1477) od wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

#### Podstawa prawna:

- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. 2015 poz. 1477).

**Z up. WOJEWODY  
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO  
*Urszula Jędrychowska*  
ZASTĘPCA DYREKTORA  
Wydziału Polityki Społecznej**

**Wioletta Sinkiewicz – główny specjalista  
Iwona Czmochovska – główny specjalista**